

Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Brně

Č.j. UPCR-BM-2019/135090-20100202, 8/2019

Informace, zda bylo podáno trestní oznámení

Žádost:

ze dne 11. září 2019

Žádost o poskytnutí informací na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Žadatelka požaduje informace stran rozhodnutí č.j. 2189/2019/HRU a č.j. 2190/2019/HRU, která jí byla zaslána v anonymizované podobě na základě předchozí žádosti, kdy podle jejího názoru, osoba uvedená v rozhodnutí pobíral(a) neoprávněně dávky. Žadatelka se dotazuje, zda toto neoprávněné pobírání dávek bylo předáno orgánům činným v trestním řízení. Pokud ano, s jakým výsledkem. Pokud ne, žádá o sdělení, z jakého důvodu nikoliv. Legitimní zájem o tyto informace má z důvodu, že se jedná o nakládání s veřejnými prostředky.

Odpověď krajské pobočky Úřadu práce ČR v Brně:

Vážená paní,

k Vaší žádosti lze sdělit následující:

ve Vašem podání uvádíte, že z rozhodnutí č.j. 2189/2019/HRU a č.j. 2190/2019/HRU vyplývá, že účastník řízení o přeplatku na dávce hmotné nouze spáchal trestný čin. Těžiště Vašeho dotazu pak spočívá v tom, zda Úřad práce podal trestní oznámení. K tomu si dovoluujeme podotknout, že trestní oznámení lze charakterizovat jako podání, které obsahuje konkrétní skutečnosti, které nasvědčují spáchání trestného činu. Trestní oznámení je oprávněn podat každý, kdo se domnívá, že došlo ke spáchání trestného činu (tzn. fyzické osoby, právnické osoby, ale rovněž i organizační složky státu). Ohledně limitace jejich podávání lze odkázat na judikaturu v trestním právu, která je výraznější než v ostatních právních odvětvích, což souvisí s povahou trestního práva jako prostředku *ultima ratio*, kdy povaha této zásady vyvěrá z četných nálezů Ústavního soudu - např. ze sp. zn. I. ÚS 3113/13 ze dne 29. dubna 2014, dle něž je ve smyslu *ultima ratio* „(...) *trestní právo právem, jehož prostředky mají a musejí být užívány tehdy a jen tehdy, pokud užití jiných prostředků právního řádu nepřichází v úvahu, neboť již byly vyčerpány nebo jsou zjevně neúčinné či nevhodné. Užití trestněprávního postupu, aniž by prostředky jiných právních odvětví, totiž zejména prostředky soukromoprávní, a při jejich nedostatečnosti sankce správní, byly - pokud jsou dostupné - použity, by byl v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe, která vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě (...)*“

Jinými slovy Ústavní soud řekl a je tedy na místě zdůraznit, že prostředky trestněprávní represe slouží zejména v případě civilních vztahů (ke správně právním vztahům viz dále) až jako krajní prostředek nápravy. Trestní právo a trestněprávní

kvalifikace určitého jednání přitom v zásadě nemá prostor tam, kdy by suplovala individuální aktivitu jednotlivců na ochranu jejich práv a právních zájmů. Naznačený princip subsidiarity trestní represe tak vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě. Trestní právo nemůže bez dalšího sloužit jako prostředek nahrazující ochranu práv a právních zájmů jednotlivce či skupin v oblasti soukromoprávních vztahů, kde soudní moc poskytuje ochranu ve smyslu zásady *bdělým náleží práva*. Jinými slovy by totiž v opačném případě docházelo k znerovnoprávnění osob v jejich vzájemných vztazích a k neúctě orgánů veřejné moci k rovnosti občanů, tedy k porušení článku 1 Listiny základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.) a článku 1 Ústavy České republiky (č. 1/1993 Sb.). Úřad práce tedy při svých agendách musí tyto základní články ústavního pořádku respektovat.

Uvedené závěry lze přiměřeně použít rovněž na oblast správně právních vztahů, které lze nastínit následovně: Především zde hrají roli subjekty správního práva, mezi kterými je nutno lišit subjekty, které vykonávají veřejnou správu, a subjekty, vůči kterým je veřejná správa vykonávána. Subjekty správního práva, které vykonávají veřejnou správu, jsou tzv. subjekty veřejné správy, a jako takové jsou představovány státem a především jeho jednotlivými organizačními složkami. Subjekty správního práva, vůči kterým je veřejná správa vykonávána, jsou potom především občané jakožto fyzické osoby - zde ovšem hraje roli účastenství ve správním řízení a jednotlivé definice vymezené v § 27 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). V oblasti správně právních vztahů lze jako prostředky nápravy uvést především řízení o přeplatku.

Dále lze rovněž uvést, že zbrklé podání trestního oznámení by mohlo vést, při splnění zákonných podmínek, k naplnění skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění. § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, definuje tento trestný čin následovně:

„§ 345

Křivé obvinění

- (1) Kdo jiného lživě obviní z trestného činu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*
- (2) Kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.*
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,*
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu,*
 - b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,*
 - c) spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu,*
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin, nebo*
 - e) spáchá-li takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.*
- (4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.“*

Ve smyslu výše uvedeného závěrem dovoluji, abychom Vám poděkovali za Vaše informace. Úřad práce klade ve své činnosti nemalý důraz na to, aby nedocházelo

k neoprávněnému zneužívání jakýchkoliv dávek, které spadají do agendy Úřadu práce.

Vaše informace byly důkladně prověřeny, vážně jsme se jimi zabývali a lze tak sdělit, že při dodržení principů *ultima ratio* a *bdělým náležitě práva* trestní oznámení podáno nebylo.

Přijměte prosím toto sdělení.

Děkujeme za pochopení.

S pozdravem